

Fővárosi Ítéltábla

Az ügy száma:	3.Kf.700.452/2024/7.
A felperes:	felperest (felperes címe)
A felperes képviselője:	dr. Szép Attila Gábor ügyvéd (felperesi képviselő címe)
Az alperes:	helység1 Közös Önkormányzati Hivatal (alperes címe)
Az alperes képviselője:	dr. Schein István ügyvéd (alperesi képviselő címe)
A per tárgya:	kártérítés iránti közszolgálati jogvita
A fellebbezést benyújtó fél:	felperes (17. sorszám alatt)
A fellebbezéssel támadott határozat:	Veszprémi Törvényszék 101.K.701.304/2022/15-II. számú ítélete

Ítélet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 96.379 (kilencvenhatezer-háromszázhetvenkilenc) forint másodfokú perköltséget.

A fellebbezési illetéket az állam viseli.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

A fellebbezés alapjául szolgáló tényállás

[1] A felperes 2007. július 19-től dolgozott jegyzőként az alperesnél, illetve annak jogelődjénél. 2017-ben az alperes polgármesterei szorgalmazták a felperes jogviszonyának megszüntetését, mivel – állításuk szerint – a jegyzői tevékenységgel függött össze, hogy az adatszolgáltatási kötelezettség sorozatos elmulasztása miatt a Magyar Államkincstár mindösszesen 38.750.000 forint pénzbírsággal élt az alperessel szemben. Az alperes nevében eljáró, néhai személy1 helysége1 polgármesterével folytatott tárgyalások eredményeként a jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetése mellett – két okiratba foglaltan – mindösszesen tízhavi többletjuttatás kifizetésében állapodtak meg a felek. A 2017. november 24-én kelt első okiratban (a továbbiakban: első megállapodás) abban egyeztek meg, hogy a felperes részére három-, illetve öthavi (mindösszesen nyolchavi) illetményének megfelelő, a „2016-2017. évi munkavégzéshez kapcsolódó többletjuttatást” biztosít az alperes a 2018. évi költségvetésének terhére akként, hogy a háromhavi illetménynek megfelelő összeg esedékessége 2018. január 20. napja, az öthavi illetménynek megfelelő összeg esedékessége 2018. június 15. napja. E megállapodásban a felperes úgy nyilatkozott, hogy a többletjuttatás kifizetése esetén a 2016-2017. évi, a munkakörén kívül elvégzett munkájáért semmilyen jogcímen nem érvényesít igényt. A 2017. november 29-én kelt második okiratban (a továbbiakban: második megállapodás) a felek a jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetéséről, valamint kéthavi illetménynek megfelelő juttatás kifizetéséről állapodtak meg, melynek esedékessége 2018. január 15. A felperes havi illetménye a jogviszonya közös megegyezéssel történő megszüntetésekor 550.200 (nettó 464.833) forint volt.

[2] Az alperes a 2018. január hónapban esedékes 2+3 havi illetményt (1.100.400 forintot + 1.650.600 forintot) még 2017. november 29-én jutalom jogcímen számfejtette, azonban annak esedékességekor a kifizetéstől elzárkózott. A felperes 2018. január 18-án, 22-én, valamint február 6-án is felszólította az alperest a megállapodások teljesítésére, a munkáltató azonban továbbra sem fizetett.

[3] A felperes 2018. április 4-én keresettel élt az alperessel szemben (a továbbiakban: előzményi per), amelyben végül azt kérte, hogy kötelezze a bíróság az alperest a két megállapodásban foglaltak alapján 5.512.000 forint jutalom és késedelmi kamata, másodlagosan – amennyiben a bíróság az alperes hivatkozása alapján a megállapodások érvénytelenségét állapítaná meg – a közszolgálati tisztségviselőkről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Kttv.) 25. § (5) bekezdése alapján felmentési időre járó illetmény, végkielégítés, elmarad illetmény és 12 havi átalánykártérítés, valamint a perköltség megfizetésére.

[4] Az előzményi perben a felperes kereseti kérelmét a Zalaegerszegi Közigazgatási és Munkaügyi Bíróság a 2.K.27.112/2018/19. számú ítéletével elutasította. A felperes fellebbezése folytán eljáró Fővárosi Törvényszék mint másodfokú bíróság a 8.Kf.650338/2018/19. számú ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatta és 1.100.400 forint illetményt és annak késedelmi kamatai megfizetésére kötelezte az alperest.

[5] A felperes által indított felülvizsgálati eljárásban a Kúria mint felülvizsgálati bíróság a 2020. szeptember 21-én meghozott, a Bírósági Határozatok Gyűjteményében (a továbbiakban: BHGY) K-KJ-2020-467. számon közzétett Kfv.VII.37.538/2020/6. számú ítéletében a jogerős ítéletnek az alperest 1.100.400 forint illetmény és késedelmi kamata megfizetésére kötelező rendelkezését hatályon kívül helyezte, egyebekben az elsődleges kereseti kérelem tárgyában hozott, a felperes keresetét elutasító döntést hatályában fenntartotta, a felperes másodlagos kereseti kérelme tekintetében pedig a pert megszüntette. A Kúria ítéletét arra alapította, hogy a Kttv. a munka díjazása körében alapvetően kogens rendelkezéseket tartalmaz, ezért a felperes a megállapodásokban szereplő összegekre csak abban az esetben válhatott jogosulttá, ha annak a Kttv.-ben rögzített feltételei is fennálltak. Tekintettel arra, hogy a felek a megállapodásokban „többletjuttatás”, illetve „juttatás”

megfizetésében állapodtak meg, mindkét megállapodás a Kttv.-nek a munka díjazására vonatkozó, eltérést nem engedő, kógens szabályaiba ütközött, ezért azok a Kttv. 25. § (3) bekezdése értelmében érvénytelenek. Az érvénytelenség jogkövetkezményeit azonban a Kúria nem tudta alkalmazni, tekintettel arra, hogy a felek megállapodása alapján nem jött létre jogviszony; nem a felperes kinevezése, illetve nem egyoldalú jognyilatkozat volt érvénytelen; kártérítési igényt pedig a felperes a perben nem érvényesített [Kttv. 25. § (1), (2), (4) és (6) bekezdései]. Mivel a felperes a 10 havi juttatás nélkül nem állapodott volna meg a jogviszony közös megegyezéssel történő megszüntetéséről, a két megállapodás érvénytelensége a jogviszony megszüntetésére irányuló megállapodás érvénytelenségét is maga után vonta [Kttv. 25. § (3) bekezdése]. Ennek ellenére a Kttv. 25. § (5) bekezdésében meghatározott, a közszolgálat megszüntetésére irányuló jognyilatkozat érvénytelenségének jogkövetkezményeként rendelt Kttv. 193-196. §-ában foglalt rendelkezések megfelelő alkalmazására sem volt lehetőség, tekintettel arra, hogy a felperes elmulasztotta a Kttv. 238. § (3) bekezdésében meghatározott 30 napos keresetindítási határidőt. Erre figyelemmel a Kúria a másodlagos kereseti kérelem vonatkozásában az eljárást a közigazgatási perrendtartásról szóló 2017. évi I. törvény (a továbbiakban: Kp.) 48. § (1) bekezdésének i) pontjára utalással a Kp. 81. § (1) bekezdése alapján megszüntette.

[6] A felperes 2020. november 23-án újabb keresettel élt az alperessel szemben, többször módosított végső kereseti kérelme szerint kártérítés címén 5.059.274 forint és az után 3.719.064 forint tekintetében 2018. január 31-től, 1.340.210 forint vonatkozásában 2018. május 15-től járó késedelmi kamat és a perköltség megfizetésére kérte kötelezni az alperest. Keresetváltoztatást követően tehát elmaradt előnyként illetménye és egyéb járandósága kártérítésként történő megfizetését kérte a Kttv. 25. § (6) bekezdése alapján – a Kttv. 167. § (1) bekezdésére, 169. § (1) bekezdésére, 171. § (1)-(2) bekezdéseire hivatkozással – a Kttv. 75. § (1) bekezdés h) pontja alapján járó a Kúria előzményi perben hozott ítéletének időpontjáig azzal, hogy az elszenvedett 7.592.262 forint összegű vagyoni hátrányból csupán 5.059.274 forintot kívánt érvényesíteni. A Veszprémi Törvényszék 101.K.701.183/2021/5-III. számú ítéletével a keresetet elutasította, mert arra a következtetésre jutott, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményében rejlő sorrendiség miatt a felperesnek elsődlegesen a Kttv. 25. § (5) bekezdésében foglaltakat kellett volna érvényesítenie, amivel elkészt. A Kttv. 25. § (6) bekezdése alapján pedig csak azon károkat lehet érvényesíteni, amelyek megtérítésére a Kttv. 25. § (5) bekezdése alapján nem nyílik mód. A felperes által igényelt elmaradt haszon – kieső jövedelem – kárként való megjelölése tipikusan elmaradt jövedelem, és a kár keletkezésének oka a felek között létrejött megállapodások érvénytelensége, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek kezelésére szolgáló jogintézmények egymásra épülése okán a felperes kieső jövedelmének, mint elmaradt jövedelemnek kárként történő megállapítására nincs mód; a Kttv. 25. § (6) bekezdésében foglalt kár jogintézménye nem arra szolgál, hogy a Kttv. 25. § (5) bekezdésében foglaltak elmulasztása után ezen a jogcímen kerüljön megtérítésre a kieső jövedelem.

[7] A felperes fellebbezése folytán eljáró Kúria mint másodfokú bíróság a BHGY-ban K-KJ-2022-1215. számon közzétett Kf.III.45.070/2022/7. számú végzésével a Veszprémi Törvényszék 101.K.701.183/2021/5-III. számú ítéletét hatályon kívül helyezte és az ügyben eljáró elsőfokú bíróságot új eljárás lefolytatására és új határozat hozatalára utasította. Megállapítása szerint az elsőfokú bíróság tévesen helyezkedett arra az álláspontra, hogy az érvénytelenség jogkövetkezményeként a Kp. 25. §-ában lefektetett szabályok között egyfajta sorrendiség van, és amennyiben a közszolgálati jogviszonyban álló személy a Kttv. 25. § (5) bekezdésében foglalt jogkövetkezményeket elmulasztja érvényesíteni, utóbb a Kttv. 25. § (6) bekezdése alapján már csak azon károk megtérítését kérheti, amelyek megtérítésére a Kttv. 25. § (5) bekezdése alapján korábban nem nyílt lehetőség. Rámutatott arra, hogy a Kttv. 25. §-a nem abból a szempontból határozza meg az érvénytelenség jogkövetkezményeit, hogy

azokat milyen sorrendben kell alkalmazni, hanem az érvénytelenséggel érintett jognyilatkozatok tartalma és eredménye szerint. A felperes kártérítés iránti keresetét – tévesen – a közszolgálat megszüntetésére irányuló jognyilatkozat érvénytelenségével kapcsolatos jogkövetkezmény alkalmazására irányuló kereseti kérelemmel azonosította, és emiatt elmulasztotta a kártérítés megfizetésére irányuló kereseti kérelmet érdemben elbírálni. Iránymutatásként a megismételt eljárásban annak vizsgálatát írta elő az elsőfokú bíróság számára, hogy volt-e olyan károkozó magatartás az alperes részéről, amellyel okozati összefüggésben a felperes a kereseti kérelmében meghatározott összegű károkat szenvedte el.

A megismételt eljárásban a felperes keresete és az alperes védekezése

[8] A felperes a megismételt eljárásban is fenntartotta kártérítés iránti keresetét az alperessel szemben a Kttv. 25.§ (6) bekezdése, 167.§ (1)-(2) bekezdése alapján. Állította, hogy az alperes érvénytelen kikötést tartalmazó megállapodások létrehozatalával, mint károkozó magatartásával 7.592.262 forint elmaradt vagyoni előnyként (kiesett jövedelem) jelentkező kárt okozta. Az érvénytelen (semmis) kikötéssel, a közigazgatási szerv jogszabálysértő módon vállalt kötelezettséget a megállapodás szerinti járandóságának kifizetésére, mely kötelezettségvállalásra tekintettel a közszolgálati jogviszonyát megszüntette. Alperesi károkozó magatartás (érvénytelen kötelezettségvállalás, kikötés) hiányában ugyanis nem járult volna hozzá a jogviszonya megszüntetéséhez, jogviszonya továbbra is fennállt volna, illetve felmentés esetén a jogszabályban meghatározott juttatásokban részesült volna.

[9] A Kttv. 167.§ (5) bekezdése szerinti kártérítés és annak összegszerűsége körében hivatkozott a Kttv. 169.§ (1) bekezdése, 171.§ (1)-(2) bekezdés alapján arra, hogy a közszolgálati jogviszony megszűnése után megtérült jövedelmét a 2017.12.01. és 2020.09.21. napja között elszenvedett elmaradt vagyoni előnyből levonásba helyezte, az így a 7.592.262 forintból fennmaradó mindösszesen 5.059.274 forint erejéig kívánt kártérítési igényt érvényesíteni, a kamatot 2017. december 1-jétől kérte megállapítani, perköltsége felszámításával együtt. Hangsúlyozta, hogy vétkes közrehatása nem merülhetett fel tekintettel arra, hogy a megállapodást nem ő készítette, az ezzel kapcsolatos döntési folyamatokra ráhatással nem volt. Saját ügyében, saját részére történő kifizetésével kapcsolatos döntésben elfoglalt volt, így összeférhetetlen lett volna, ha saját maga szerkeszti a dokumentumokat. Ekörben a Kttv. 9. § (2) bekezdésében meghatározott jóhiszeműség és tisztesség követelménye alapján hivatkozott arra, hogy köztisztviselőként olyan ügyben nem járhat el, ami a jogát vagy jogos érdekét érinti. Az alperes utasítására kizárólag a megállapodás titoktartási záradékát szövegezte meg; a döntés törvényességi ellenőrzését az aljegyző látta el és ekörben az alperes több munkajogászt is megbízott.

[10] Az alperes a korábbi védiratában foglaltakat fenntartotta és a kereset elutasítását és a felperes perköltségben való marasztalását kérte; a kereseti követelést megalapozatlannak tartotta. Vitatta, hogy az érvénytelen megállapodásból eredően a felperest kár érte volna, valamint az okozati összefüggés fennállását is kifogásolta a megjelölt kár és a jogellenes magatartása között. A Kúria döntései alapján elismerte, hogy a felperes jogviszonyának a megszüntetése jogellenes volt, azonban érvelése szerint a megállapodás érvénytelenségét a felperesnek észlelnie kellett volna, így saját felróható magatartására előnyök szerzése érdekében utóbb nem hivatkozhat. Azzal érvelt, hogy a felperes a Magyarország helyi önkormányzatairól 2011. évi CLXXXIX. törvény (a továbbiakban: Mötv.) 81.§ (1), (3)

bekezdése alapján köteles lett volna jelezni, ha az alperes döntése jogszabálysértő. Az alperes a megismételt eljárásban kimunkált kártérítési követelés összezszerűségét már nem vitatta.

Az elsőfokú bíróság döntése

[11] Az elsőfokú bíróság ítéletével kártérítés jogcímén 2.023.710 forint és azután 2017. december 1-jétől járó késedelmi kamat és 34.430 forint perköltség megfizetésére kötelezte az alperest, ezt meghaladóan a keresetet elutasította. Rendelkezett továbbá a feljegyzett elsőfokú- és fellebbezési eljárási illeték állam általi viseléséről.

[12] Ítéletét a Kp. marasztalási perekre vonatkozó rendelkezéseire, 3. § (3) bekezdésre, 78. § (1) bekezdésre, 85. § (1)-(2) bekezdésre, a Kttv. 25. § (6) bekezdésre, 60. § (2) bekezdés a) pontra, 164. § (1) bekezdés a)-c) pontokra, 167. § (1) bekezdés, (2) bekezdés a)-b) pontra, (3) bekezdés a)-b) pontra, (4)-(5) bekezdésre, 171. § (1)-(2) bekezdéseire alapította.

[13] Tényként rögzítette, hogy felperes közszolgálati jogviszonya a megállapodások folytán megszűnt; a Kúria a Kfv.VII.37.538/2020/6. számú ítélete szerint a felperes a 10 havi juttatás nélkül nem állapodott volna meg a jogviszonya közös megegyezéssel történő megszüntetéséről, a két megállapodás érvénytelensége a jogviszony megszüntetésére irányuló megállapodás érvénytelenségét is maga után vonta. Arra a következtetésre jutott, hogy miután a felek közös megegyezését rögzítő megállapodása a Kúria döntése folytán érvénytelen, ezért a felperes részére ezzel okozati összefüggésben keletkezett kárt az alperesnek az objektív felelőssége okán meg kell térítenie. A felperes káraként az elmaradt vagyoni előnyt (elmaradt jövedelmét) igényelte, melynek összezszerűségét az alperes nem vitatta. A felperes által megjelölt kár és a megállapodás jogellenessége közötti okozati összefüggés fennállását alapította meg, mert a felperes közszolgálati jogviszonya érvénytelen megállapodás folytán szűnt meg az alperesnél, ezért a felperesnek elmaradt jövedelme keletkezett, amelyért az alperes objektív kártérítési felelősséggel tartozik a Kttv. 25. § (6) bekezdése és a 167. § (1) bekezdése alapján. Nem találta bizonyítottnak, hogy az okiratokat kizárólag a felperes készítette, azok közös megállapodás eredményeként jöttek létre, tartalmát közösen, elsődlegesen a felperes kérésének megfelelően alakították ki. Figyelembe vette, hogy az alperes maximum négy havi juttatást akart adni felperesnek, addig a felperes tíz havi összegre tartott igényt. Az alperes védekezését miszerint a vitatott megállapodást nem ő készítette, az alperes felelőssége alóli kimentés, illetve kármegosztás körébe tartozó kérdésnek tekintette; az alperes felelősség alóli mentesülésére azonban a Kttv. 167. § (2) bekezdése alapján nem látott lehetőséget.

[14] A felperes Kttv. 167. § (3) bekezdés b) pontra alapított vétkes közrehatásának megítélésénél figyelembe vette, hogy a felperes jogi végzettségű, a perbeli időszakban a törvényesség biztosítását ellátó jegyzői munkakört töltött be, aki biztosítani köteles, hogy csak olyan kötelezettségvállalás jöjjön létre alperesnél, amely jogszerű. A közös megegyezés mellett jogalap nélkül igényelt jutalmat és többletjuttatást, mert egyrészt a munkavégzéséről teljesítményértékelés nem készült. Másrészt a Kúria Kfv.VII.37.538/2020/6. számú ítélete alapján a megállapodásokba foglalt „többletjuttatás”, illetve „juttatás” megfizetése a Kttv.-nek a munka díjazására vonatkozó, eltérést nem engedő kógens szabályaiba ütközött.

[15] Az érvénytelen megállapodások tartalmának (pl. 10 havi juttatás kifizetése) kialakítását nagymértékben befolyásolta, hogy az alperesi polgármesterek rendkívül elégedetlenek voltak a felperes munkájával, azt szerették volna – főleg a kiszabott bírságok

miatt –, ha minél hamarabb megszűnik a jogviszonya. A felperes akaratának megfelelő megállapodás létrejöttének érdekében pszichés nyomást gyakorolt a tárgyalások során az alperest képviselő néhai személyl polgármester irányába. A megállapodásban rögzített érvénytelenséget eredményező jogcímeket felperes határozta meg, annak ellenére, hogy ilyen jogcímeken kifizetés nem teljesíthető (nem volt többletmunkája, nem volt teljesítményértékelése), de könnyelműen bízott az alperes teljesítésében és az esetleges negatív következmények elmaradásában: a megállapodások jogellenességéhez nagyobb részen a felperes vétkes magatartása járult hozzá, ezért kármegosztást alkalmazott. Miután a megállapodások tartalmának kialakításához a felperes nagyobb részben járult hozzá (10 havi juttatást kért az alperesek által ajánlott 4 havival szemben, jogi végzettsége és munkáltatói jogkör gyakorló státusza ellenére a megállapodások megkötésekor, helytelenül határozta meg a részére adandó juttatások jogcímét és pszichés nyomást gyakorolt az alperes nevében eljáró személyre), emiatt azt állapította meg, hogy a megállapodások jogellenességéhez 60%-ban a felperes vétkes magatartása vezetett, következésképp 60-40%-os kármegosztást alkalmazott a felperesre terhesebben. Az alperest a keresetben megjelölt kárösszeg 40%-nak megfelelő 2.023.710 forint kártérítés megfizetésére kötelezte, azon felül a keresetet – annak alaptalansága miatt – elutasította.

A fellebbezés, csatlakozó fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem

[16] Az alperes fellebbezését – nem megfelelő űrlapon való előterjesztése miatt – az elsőfokú bíróság jogerősen visszautasította.

[17] A felperes fellebbezésében az elsőfokú ítélet megváltoztatását és az alperes kereset szerinti marasztalását kérte. Hivatkozott arra, hogy az elsőfokú bíróság megsértette az Kttv. 167.§ (3) bekezdésének b) pontját; a rendelkezésre álló bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelte, abból téves következtetést vont le; illetőleg a kármegosztás alkalmazhatóságát, különösen annak mértékét a jogszabálysértéssel állapította meg.

[18] Nem vitatta, hogy az alperes objektív kártérítési felelősséggel tartozik, amely alól a perben magát kimenteni nem tudta. Alaptalannak tartotta ugyanakkor, hogy a pertárgyi megállapodások jogellenességéhez nagyobb részen a vétkes magatartása járult volna hozzá, mert nem tanúsított olyan súlyú vétkes magatartást, amely a kármegosztást indokolná, ezért a kármegosztás alkalmazására jogszabálysértő módon került sor.

[19] A védiratban foglaltakat megismételve – jogszabálysértés megjelölése nélkül – az elsőfokú bíróság által rögzített tényállást vitatva kiemelte, hogy az érvénytelen szerződések döntési folyamataira nem volt ráhatása, a munkáltató döntésébe semmilyen beleszólása nem lehetett, a munkáltató arra nem biztosított lehetőséget a felek közjogias, alá-,főlérendeltségi viszonya alapján sem. A megállapodások megkötése elsősorban az alperes szándékában állt, azok törvényességi ellenőrzését az aljegyző útján látta el a közreműködése nélkül; akitől egyébként sem volt elvárható, hogy felismerjen olyan érvénytelenségi okot, amit a munkáltató, a közigazgatási és munkaügyi bíróság bírāja, de még a Fővárosi Törvényszék tanácsa sem ismert fel, azt csupán később a rendkívüli jogorvoslati fórumként eljáró Kúria észlelte.

[20] Sérelemzte a törvényszék bizonyítékértékelési tevékenységét, annak eredményeként megállapított tényállást és következtetéseit, így álláspontja szerint alaptalanul értékelte a terhét a polgármesterek jogviszonyának megszüntetésére irányuló magatartását; jegyzői munkáltatói jogával való visszaéléssel a kényszerítés, fenyegetés, pszichés

nyomásgyakorlás tényállásának megállapítását, amit annak megalapozatlanságán túl amiatt is kifogásolt, mert az ítéleti tényállásban mindez nívumként jelent meg és a törvényszék döntése szóbeli indokolásából is kimaradt. Vitatta, hogy az érvénytelen megállapodások megkötése körében vétkes magatartást tanúsított volna, illetőleg az elsőfokú bíróság által az ítéletben terhére rótt magatartása vétkes magatartásnak minősülne. Tévesnek tartotta, hogy a megállapodások kialakításában nagyobb részt ő vett volna részt, mint többször kifejtette a megállapodás megkötésekor munkavállalóként járt el, ugyanakkor álláspontja szerint az adott helyzetben eljáró ideáltipikus jegyzőtől sem lett volna elvárható, hogy felismerjen olyan érvénytelenségi okot, amit sem a munkáltató, sem az eljáró első-és másodfokú bíróságok, csupán a Kúria ismert fel.

[21] A kármegosztási arány megállapítását is eljárási jogszabálysértés megjelölése mellőzésével vitatta: álláspontja szerint a munkáltató vétkessége fokozottabb súllyal esik latba, hiszen az ő felelőssége alapvetően objektív alapú [a munka törvénykönyvéről szóló 2012. évi I. törvény (a továbbiakban: Mt.) 174. §, BH2008.310, (Mfv.I.10.140/2007.)]. Érvelése szerint a kármegosztás helyes arányánál abból kellett volna kiindulni, hogy a munkáltatót a munkavállaló vétkessége nélkül is kárfelelősség terheli, ezért a munkáltató vétkessége szükségképpen csökkenti a munkavállaló vétkes közrehatásának súlyát, ami kihatással van a kárviselés arányára, emiatt az elsőfokú ítéletet reá terhesebb (60-40%) kármegosztás vonatkozásában megalapozatlannak tartotta.

[22] Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében és csatlakozó fellebbezésében a felperesi fellebbezés elutasítását és elsődlegesen a felperes felelősségének 100 %-os, másodlagosan 95 %-os mértékű megállapításával kérte az elsőfokú ítélet megváltoztatását és a felperes másodfokú perköltségben való marasztalását. Azzal érvelt, hogy az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, ugyanakkor helytelen következtetésre jutott arról, hogy a felperesnek kára keletkezett, valamint a jövedelemkiesés és a jogviszony megszüntetése közötti okozati összefüggés fennáll. Előadta, hogy a felek között kialakult tarthatatlan helyzet miatt mindkét fél akarata a jogviszony megszüntetésére irányult; megítélése szerint jogszerű jogviszony megszűnés/megszüntetés esetén is kénytelen lett volna a felperes jövedelemvesztést elszenvedni. A felperes vétkes közrehatása tekintetében arra hivatkozott, hogy a jegyző legfőbb kötelezettsége az önkormányzatok működésének törvényességről való gondoskodás, ebből következően nem kellett jelentőséget tulajdonítani annak, hogy az érvénytelen megállapodásokat ki készítette. Hangsúlyozta, hogy éppen a felperes feladata lett volna a jogellenes szerződések aláírásának a megakadályozása, miután ezen kötelezettségének nem tett eleget, ezért a bekövetkezett jogellenes helyzet kialakulásáért teljes felelősséggel tartozik. Erre tekintettel kérte a felperesi közrehatás mértékét elsődlegesen 100 %-ban, másodlagosan 95%-ban megállapítani.

[23] A felperes az alperes csatlakozó fellebbezési kérelmére előterjesztett ellenkérelmében a fellebbezése szerint kérte megváltoztatással az alperes marasztalását. Mindenekelőtt hangsúlyozta, hogy a fellebbezési eljárás kereteit a fellebbezésben sérelmezettek adják, azon a csatlakozó fellebbezés nem terjeszkedhet túl, új kérdésekben nem nyithatja meg a bíróság vizsgálódási lehetőségeit. Álláspontja szerint az alperes csatlakozó fellebbezése emiatt nagymértékben alaptalan, mert az elsőfokú ítéletnek a fellebbezés által nem érintett részét támadja, azaz a kár keletkezését és az ok-okozati összefüggést alaptalanul vitatja; ugyanígy helytelenül kéri 100%-os vétkessége megállapítását is, mindezen ítéleti rendelkezések ezért nem vizsgálhatóak. A kifejtettek kapcsán hivatkozott a vonatkozó eljárási jogszabályokra (Kp. 105.§, Pp. 372.§) és a csatlakozó fellebbezés/felülvizsgálati kérelemmel összefüggő joggyakorlatra (Kpkf.IV.37.288/2008/2., Kfv.I.35.254/2019/5., Kfv.III.35.187/2015/10., Kf.37.809/2019/12.) is. Kifejtette továbbá, hogy az alperes alaptalanul vitatja a vétkesség, illetőleg közrehatás mértékét. Egyfelől a 100%-os közrehatás

megállapításával túlterjeszkedik a fellebbezése által megszabott kereteken, mert erre irányuló kérelmével a mentesülésének megállapítását kéri. A munkáltató a teljes kártérítési felelőssége alól pedig kizárólag a Kttv. 167. § (2) bekezdésében megállapított feltételek fennállása esetén mentesülhet, ami a fellebbezési eljárásban – a korlátok miatt – nem vizsgálható. Másfelől kifogásolta, hogy az alperes a 95% mértékű kármegosztásra irányuló kérelmét megalapozó jogi érvelést nem adott elő. A továbbiakban a fellebbezésben kifejtett álláspontját megismételve előadta, hogy miért nincs helye kármegosztásnak; vétkes magtartása nem állapítható meg, mert úgy járt el, ahogy az általában elvárható; nem cselekedett helytelenül, nem volt konkrét - általa is felismert – lehetősége, hogy másképp járjon el; a magatartásához való tudati viszonyulása nem volt vétkes.

A másodfokú bíróság döntése és annak jogi indokai

[24] A fellebbezés és a csatlakozó fellebbezés az alábbiak szerint alaptalan.

[25] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 108.§ (1) bekezdésben foglaltak alapján kizárólag a fellebbezés, a vizsgálható csatlakozó fellebbezésrész és a fellebbezési ellenkérelem keretei között vizsgálta felül, az ügyet tárgyaláson kívül bírálta el. A csatlakozó fellebbezés az alábbiak szerint a fellebbezéssel nem érintett részében nem képezhetette a fellebbviteli eljárás keretét.

[26] Ennek kapcsán a másodfokú bíróság mindenekelőtt rámutat arra, hogy a fellebbezés körében irányadó Kp. 100.§ (1) bekezdésében foglalt együttes törvényi feltételeknek a fél akkor tesz eleget, ha egyrészt a fellebbezésében a megsértett jogszabályhelyet konkrétan megjelöli, másrészt a hivatkozott jogszabálysértést tartalmilag is körülírja, az arra vonatkozó jogi álláspontját kifejti, vagyis, ha a jogszabálysértésre való hivatkozása indokait is ismerteti. A tartalmi elemek hiánya vagy fogyatékossága esetén ugyanis a másodfokú bíróság nem kerül abba a helyzetbe, hogy egzakt módon megismerhesse azt az okot vagy okokat, amelyek miatt a fél a jogerős határozatot jogszabálysértőnek tartja. Emellett a fellebbezés e tartalmi elemei meghatározzák a fellebbezési eljárás tartalmi és perjogi kereteit is (Kúria Kfv.VII.37.422/2020/8. – BHGY K-KJ-2020-404, Kfv.VII.37.651/2020/6. – BHGY K-KJ-2020-385). Jogszabálysértéssel nem támadott, az elsőfokú bíróság bizonyítékértékelését, és - a felperes vétkes közrehatásán, annak mértéknek megállapításán kívüli – tényállás-megállapítását kifogásoló a fellebbezési érvelés nem felelt meg a fenti követelményeknek, emiatt azt a másodfokú bíróság nem vizsgálta, így nem is bírálhatta felül a törvényszék által az alperes objektív károkozó magatartása, a kár bekövetkezése és azzal okozati összefüggésben fennálló alperes kártérítési felelőssége körében értékelt bizonyítékok megfelelőségét és az ekörben megállapított tényállást.

[27] A felperes fellebbezésében kizárólag a Kttv. 167.§ (3) bekezdésének b) pontjának megsértését megjelölve a kármegosztás alkalmazhatóságát és annak mértékét vitatta. Helyesen mutatott rá a felperes a csatlakozó fellebbezés vonatkozásában arra, hogy az alperes a kár keletkezését és az ok-okozati összefüggést alaptalanul vitatja, és helytelenül kéri a felperes 100%-os vétkessége, azaz az alperes kártérítés alóli mentesülése megállapítását is, mert arra a felperes fellebbezése nem terjedt ki. Az utóbbi érveléssel kapcsolatban ugyanis az

alperes Kttv. 167.§ (2) bekezdése által szabályozott mentesülés feltételeként hivatkozott a felperes kizárólagos (100%-ban fennálló) elháríthatatlan magatartására. A munkavállaló magatartása akkor vezet a munkáltató felelősség alóli mentesüléséhez, ha a kárt kizárólag a károsult okozta és az munkáltató részéről elháríthatatlan volt.

[28] A Kp. 105.§ (1)-(3) bekezdés kapcsán a felperes helyesen idézte a Kp. kommentárirodalmi magyarázatot, miszerint a csatlakozó fellebbezés egy olyan rendes fellebbviteli perorvoslat, amely csak akkor terjeszthető elő, ha az ellenfél fellebbezést nyújtott be, és az az ítéletnek csak azon rendelkezése ellen irányulhat, amelyet az ellenérdekű fél fellebbezésével támadott. Az ítéltábla kiemeli, hogy a csatlakozó fellebbezés megengedése azon a megfontoláson alapul, hogy az elsőfokú ítélet rendelkezéseit magára nézve ugyan sérelmesnek tartó, de a per mielőbbi befejezése érdekében nem fellebbező félnek az elsőfokú ítélet megtámadására vonatkozó jogát fenn kell tartani arra az esetre, ha az elsőfokú ítélet jogerőre emelkedése az ellenfél fellebbezése folytán nem következett be. A csatlakozó fellebbezés járulékos jellegű jogintézmény, léte a fellebbezés lététől függ, azaz kizárólag akkor és csak abban a körben terjeszthető elő, amennyiben fellebbezést nyújtottak be (Kúria Kf.II.37.809/2019/12. – BHGY K-KJ-2020-425); főszabály szerint csak addig és annyiban állhat meg, ameddig és amennyiben a fellebbezés hatálya is fennáll, ezért olyan ítéleti rendelkezéssel szemben nincs helye csatlakozó fellebbezésnek, amelyre nézve fellebbezést nem terjesztettek elő, vagy annak előterjesztése kizárt; erre vonatkozó csatlakozó fellebbezés hatálytalanná válik.

[29] Az elsőfokú bíróság a megismételt peres eljárás során, megelőző eljárás hiányában a jogvita érdemi elbírálásához szükséges bizonyítást lefolytatta, a tényállást a Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. § (1) bekezdésében foglaltaknak megfelelően megállapította, miután a fellebbezés a törvényszék eljárását eljárási jogszabálysértés megjelölésével nem vitatta, ezért azt a másodfokú bíróság ítélezése alapjául elfogadta.

[30] A fellebbezési eljárásban, annak fentiek szerint vizsgálható keretére figyelemmel a másodfokú bíróság csupán azt vizsgálhatta felül, hogy a felperesnek az alperes által okozott kár megtérítése körében fennálló vétkes közrehatását az elsőfokú bíróság helytállón állapította-e meg a Kttv. 167.§ (3) bekezdés b) pontja alapján. Ugyanakkor mivel az elsőfokú bíróság a felperes vétkes közrehatása körében lefolytatott széleskörű bizonyítási eljárás alapján rögzítette az erre vonatkozó tényállást, annak (bizonyítékok mérlegelése) felülbírálatára a Fővárosi Ítéltábla csak akkor lett volna jogosult, ha a felperes erre vonatkozó eljárási jogszabálysértés megjelölését nem mulasztja el. A felülbírálat ezért csupán arra szorítkozott, hogy a törvényszék által megállapított és a felperes vétkessége körében figyelembe vett magatartás(ok) megalapozták-e a vétkes közrehatás megállapítását. Emlékeztet a Fővárosi Ítéltábla arra, hogy a Kúria (Kfv.VII.37.538/2020/6. – BHGY K-KJ-2020-467) ítéletében azért helyezte hatályon kívül a megállapodásban kikötött díj megfizetésére irányuló elsőfokú bírósági rendelkezést, mert annak a Kttv. díjazásra, illetményre, valamint egyéb juttatásokra vonatkozó szabályaiba ütközés miatti semmisségét állapította meg, ezáltal a felperes az érvénytelen megállapodás alapján annak kifizetésére irányulóan, jogszerűen igényt nem támaszthatott. Ítéletében ugyanakkor azt is rögzítette, hogy „a két megállapodást a felperes és személy1 polgármester kétségkívül megkötötte”, ...”[a] megállapodásokban a felek a közös önkormányzati hivatal költségvetése terhére „többletjuttatás” és „juttatás” kifizetésében egyeztek meg”. A Kúria rögzített tényállása nyomán tehát a felperes arra alappal már nem hivatkozhatott a kártérítés iránti peres eljárásban, hogy a megállapodás megkötésében nem vett részt, arra ráhatása nem volt, az a felek közös megegyezésének eredménye.

[31] A felperes vétkes közrehatása megítélésénél annak volt jelentősége, hogy a felperes mennyiben járt el úgy ahogy az elvárható, vele szemben az elvárhatósági mérce valamely oknál fogva az átlagosnál magasabb volt-e.

[32] A Kttv. 25.§ (6) bekezdése szerint a megállapodás érvénytelenségéből származó kár megtérítésére az e törvény szerinti kártérítési felelősség szabályait kell megfelelően alkalmazni.

A 167. § (1) bekezdése alapján a munkáltató a kormánytisztviselőnek a kormányzati szolgálati jogviszonyával összefüggésben okozott kárért vétkességére tekintet nélkül, teljes mértékében felel. A (3) bekezdés b) pont szerint nem kell megtéríteni a kárnak azt a részét, amelyet a kormánytisztviselő vétkes magatartása idézett elő, vagy amely abból származott, hogy a kormánytisztviselő kárenyhítési kötelezettségének nem tett eleget.

[33] A perbeli esetben a felperes közszolgálati jogviszonya folytán helyesen a Kp. és a felperes jogállására irányadó Kttv. rendelkezéseiből kellett kiindulni, azonban a foglalkoztatási jogviszonyban a felek relációjában a munkáltató/munkavállaló kárfelelősségére vonatkozó bírói gyakorlat vizsgálata sem mellőzhető. A Legfelsőbb Bíróság MK 29. számú állásfoglalása értelmében, ha a kár bekövetkezése nem kizárólag a munkavállaló magatartására vezethető vissza, hanem abban olyan ok is közrehatott, amely a munkáltató működési körébe esik, vagy, bár azon kívül esik, de a munkáltató részéről objektíve elhárítható volt, a munkáltató a felelősség alól nem menekülhet. Ez esetben a kármegosztás alapjául csak a munkavállaló vétkes magatartása szolgálhat. A Legfelsőbb Bíróság a kármegosztás kapcsán rámutatott, hogy a munkavállalói vétkesség súlyának és ehhez képest a kárviselés arányának meghatározásánál jelentősége van annak, hogy a munkáltató a kár bekövetkezésében maga is vétkes magatartással hatott közre (Az MK 31. számú állásfoglalás alapján, amennyiben a munkáltatót a balesetben vétkesség is terheli, ez lényegesen csökkent a munkavállaló vétkes közrehatása súlyát, és az összes körülmény mellett kihat a kárviselés arányára). A munkáltató felelőssége mindig a teljes kárra terjed ki, annak nincs felső határa (kivéve kármegosztás esetén). A vétkes közrehatás nem felelősségalapító tényállás, hanem felelősségcsökkentő (kármegosztásra vezető) tényező.

[34] A másodfokú bíróság egyetértett azzal, hogy a felperesnek, mint jegyzőnek a munkaköréből és jogász végzettségéből fakadóan is fokozottabb elvárhatósági követelményeknek kellett megfelelnie, ez következik egyfelől az Mötv. 81. §-ban részletezett hatásköreiből. Az (1) bekezdés alapján a jegyző vezeti a polgármesteri hivatalt vagy a közös önkormányzati hivatalt. A (3) bekezdés e) pont alapján jelzi a képviselő-testületnek, a képviselő-testület szervének és a polgármesternek, ha a döntésük, működésük jogszabálysértő. Mindazonáltal mint közszolgálati tisztviselőre irányadóak a szakma szabályain kívüli általános magatartási követelmények is. Így a Kttv. 9. § (1) bekezdése alapján a kormányzati szolgálati jogviszonyban és a közszolgálati jogviszonyban (a továbbiakban együtt: közszolgálat) a köz szolgálatának elsődlegessége alapján és a jó közigazgatásba vetett bizalom fenntartásának szem előtt tartásával kell eljárni. A (2) bekezdés szerinti jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése során a jóhiszeműség és a tisztesség elvének megfelelően kell eljárni, továbbá kölcsönösen együtt kell működni és nem lehet olyan magatartást tanúsítani, amely a másik fél jogát, jogos érdekét sérti. A (3) bekezdés szerint a törvény hatálya alá tartozók kötelesek egymást minden olyan tényről, adatról, körülményről, vagy ezek változásáról tájékoztatni, amely a közszolgálat létesítése, valamint az e törvényben meghatározott jogok gyakorlása és a kötelezettségek teljesítése szempontjából lényeges. Mindebből következően tévedés nélkül állapította meg a törvényszék, hogy a felperestől elvárható lett volna a semmisségi ok (törvényi rendelkezésbe ütköző kikötés) felismerése és annak alperes irányába való jelzése, a jogszabálysértés megakadályozása; mindezért a kár bekövetkezésében a felperes vétkessége megállapítható

volt. Jogszabálysértés esetén a fenti törvényi rendelkezések a felperes aktív magatartását követelik, az érvénytelenséget okozó és jogszabályba ütköző feltételeket azt az aláírás előtt jeleznie, elhárítania kellett volna, amely mulasztása a vétkességét megalapozta. A felperes ekörben nem hivatkozhatott arra, hogy tőle, – miután azt sem az alperes és a korábbi perekben eljáró bíróságok sem ismerték fel – ne lett volna elvárható a semmisségi ok felismerése, mert ezzel egyrészt a jogban való tévedését állítja, amely esetén sem mentesülhet a felelősség alól, ezen túl – tévedése okán – a megállapodások megtámadása is elmaradt (Kttv. 24.§). A fentiek miatt a további, vétkesség körében figyelembe vett körülmény vizsgálata szükségtelen volt.

[35] Amennyiben a bizonyítási eljárás eredménye alapján a munkavállaló közreható magatartása és a munkáltató terhére értékelhető körülmény is megállapítható, a kizárólagos és elháríthatatlan munkavállalói magatartás nem bizonyított, kármegosztást kellett alkalmazni (1/2018. KMK vélemény II/5. pont.). A kármegosztás során a bíróság azt vizsgálta, hogy a felperes vétkessége fokához mérten mennyiben nem köteles a kár viselésére az alperes, amit a bíróság a Kp. 78. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 279. § (1)-(3) bekezdésébe foglalt mérlegelési tevékenysége, avagy szabad belátása eredményeként határozza meg. Önmagában a foglalkoztató objektív kárfelelőssége a kármegosztás arányát nem befolyásolja.

[36] A felperes a fellebbezésében a megállapított 60-40% rá nézve terheesebb kármegosztást sérelmezte, a másodfokú bíróság felülbírálata során figyelembe vehető alperesi csatlakozó fellebbezés-rész pedig a felperesre nézve vétkességéhez mérten 95-5%-os kármegosztást tartott elfogadhatónak a megjelölt Kttv.167.§ (3) bekezdés b) pont alapján. Miután azonban a fenti anyagi jogszabálysértés mellett a kármegosztás arányának és mértékének megváltoztatására további jogszabálysértést és jogi érvelést egyik fél sem adott elő, ezért a másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét a Kp. 109. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta, mivel a jogorvoslati kérelmekben előadottak a törvényszék által alkalmazott kármegosztás cáfolatára, annak Fővárosi Ítéltábla általi felülbírálatára nem voltak alkalmasak.

[37] Mivel a fellebbezés nem vezetett eredményre, a másodfokú bíróság az alperes pernyertessége folytán a felperest kötelezte a másodfokú eljárásban felmerült, az általános forgalmi adó összegével növelt ügyvédi költségen alapuló alperesi perköltség (96.379 forint) megfizetésére a bírósági eljárásban megállapítható ügyvédi költségekről szóló 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontjára, valamint (5) bekezdésre figyelemmel a Kp. 99. § (3) bekezdés és 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 83. § (1) bekezdésének megfelelően, aminek során a fellebbezéssel érintett 3.035.564 forint pertárgyértéket vette figyelembe. A csatlakozó fellebbezés érvénytelensége alapján a felperes részére perköltség megállapítását annak felszámításának elmaradása folytán a Kp. 99. § (3) bekezdés és 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 82. § (3) bekezdése alapján mellőzte, mert a felperes az ellenkérelmében kizárólag a fellebbezés kapcsán felmerült perköltséget érvényesítette, amely nem vezetett sikerre.

[38] A felperes munkavállalói költségkedvezménye révén a feljegyzett, az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény 39. § (1) bekezdése szerinti illetékalap után annak 46. § (1) bekezdése szerinti mértékkel számított 242.845 forint fellebbezési eljárási illeték állam általi viseléséről a másodfokú bíróság a Kp. 99. § (3) bekezdése és 35. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó Pp. 102. § (6) bekezdésére figyelemmel rendelkezett.

[39] Az ítélet ellen fellebbezésnek a Kp. 99. § (1) bekezdése szerint nincs helye.

Záró rész

Budapest, 2025. március 3.

dr. Robotka Imre s.k.	dr. Stumpf-Rádai Ágota s.k.	dr. Drávecz Margit Gyöngyvér s.k.
a tanács elnöke	előadó bíró	bíró